

Верховний
Суд

Особливості захисту прав державних службовців в умовах дії правового режиму воєнного стану

Андрій ЖУК

суддя Верховного Суду,
доктор філософії у галузі права

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» №2136-IX від 15.03.2022

Стаття 1. Дія норм законодавства про працю в умовах воєнного стану

1. Цей Закон визначає особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, а також осіб, які працюють за трудовим договором з фізичними особами, у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану".

2. На період дії воєнного стану вводяться обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина відповідно до статей 43, 44 Конституції України.

3. У період дії воєнного стану не застосовуються норми законодавства про працю у частині відносин, врегульованих цим Законом.

(редакція станом на 15.03.2022)

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» №2136-IX від 15.03.2022

Стаття 1. Дія норм законодавства про працю в умовах воєнного стану

1. Цей Закон визначає особливості проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, а також осіб, які працюють за трудовим договором, укладеним з фізичними особами (далі - працівники), у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану.

2. На період дії воєнного стану вводяться обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина передбачених статтями 43, 44 Конституції України.

3. У період дії воєнного стану не застосовуються норми законодавства про працю, законів України "Про державну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", інших законодавчих актів, що регулюють діяльність державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування у частині відносин, врегульованих цим Законом.

(редакція з 19.07.2022)

Кодекс законів про працю та новели воєнного часу частину 3 статті 119 викладено в новій редакції

За працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються місце роботи і посада на підприємстві, в установі, організації, ... незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб - підприємців, у яких вони працювали на час призову.

Таким працівникам здійснюється виплата грошового забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей".

(в редакції ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» №2352-IX від 01.07.2022)

КОМЕНТАР МІНЕКОНОМІКИ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ ВІД 01.07.2022 № 2352
“ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ
ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН”

- Враховуючи, що прикінцевими та перехідними положеннями Закону не визначено особливостей застосування норми ч. 3 ст. 119 КЗпП, то з дня набрання чинності Закону за працівниками, призваними (прийнятими) до дня набрання чинності Законом на військову службу слід зберігати лише місце роботи (посаду).
- Закон спрямований на регулювання тих правовідносин, які виникнуть після набрання ним чинності, а трудові правовідносини, що виникли раніше, повинні бути приведені у відповідність із новим юридичним регулюванням.
- Урядом прийнято постанову від 28 лютого 2022 р. № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану». Військовослужбовцям виплачується додаткова винагорода в розмірі 30 000 гривень щомісячно, а тим з них, які беруть безпосередню участь у бойових діях або забезпечують здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, перебуваючи безпосередньо в районах у період здійснення зазначених заходів, - розмір цієї додаткової винагороди збільшується до 100 000 гривень в розрахунку на місяць пропорційно часу участі у таких діях та заходах.

КОМЕНТАР МІНЕКОНОМІКИ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ ВІД 01.07.2022 № 2352
“ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ
ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН”

Окремо слід зазначити про збереження середнього заробітку особам,
які уклали контракт добровольця територіальної оборони.

- У зв'язку із цим, та враховуючи, що норми Закону № 2352 та Форми контракту не містять змін у правовому регулюванні соціального і правового становища членів добровольчих формувань територіальних громад (далі –ДФТГ), зокрема і в частині збереження за ними середнього заробітку, законодавчих підстав для припинення виплати збереженого середнього заробітку зазначеним категоріям працівників не вбачається.
- Також слід зауважити, що частиною першою статті 119 КЗпП чітко визначено збереження згаданих гарантій саме на час виконання державних та/або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватись у робочий час. Отже, роботодавець вправі вимагати від добровольця – члена ДФТГ підтвердження того, що виконання поставлених командиром завдань здійснюється у робочий час.
- Відтак, вважаємо, що саме командири ДФТГ мають здійснювати, в т.ч. і на вимогу добровольця чи його роботодавця, підтвердження виконання поставлених командиром завдань територіальної оборони у робочий час.

Постанова КМ України «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» №168 від 28.02.2022

I. первісна редакція, ПКМУ № 168

II. редакція 07.03.2022 (застосовується з 24.02.2022)

III. Редакція від 22.03.2022 (застосовується з 24.02.2022)

IV. Редакція від 01.07.2022 (застосовується з 01.06.2022)

V. Редакція від 07.07.2022 (застосовується з 24.02.2022)

Постанова КМ України «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» №168 від 28.02.2022

2-1. Установити, що порядок і умови виплати додаткової винагороди, а також одноразової грошової допомоги, передбачених цією постановою, визначаються керівниками відповідних міністерств та державних органів.”

(редакція від 07.07.2022)

Питання правозастосування

- Чи має право КМУ встановлювати ретроспективну дату, з якої застосовується його постанова?
- З якої дати застосовувати постанову та її кожен редакцію?
- Чи є право у КМУ обмежувати під час воєнного стану право особи, визначене статтею 43 Конституції, як право на працю та її оплату?
- Чи є правомірним зменшувати розмір виплати, із посиланням на воєнний стан, однак із порушенням порядку і процедури зменшення виплати?
- Чи має право кожний керівник міністерства або державного органу встановлювати розмір виплати та юридичні факти, із якими пов'язувати у твердій сумі розмір допомоги?

Верховний
Суд

Дякую за увагу!